

Trygghetskartan i Ulricehamn - rapport utifrån ett jämställdhetsperspektiv

Winnet Västra Götaland och Jämställdhetskartan

Winnet Västra Götaland arbetar på regeringens uppdrag för att bidra till en jämställd tillväxt och utveckling. Vi arbetar utifrån regeringens övergripande jämställdhetsmål ”att alla kvinnor och män skall ha samma makt att forma samhället och sina egna liv”.

Ett av Winnet Västra Götalands verksamhetsområden är Tillgänglighet och Jämställdhet. Inom detta verksamhetsområde har Jämställdhetskartan utvecklats. Jämställdhetskartan är ett planeringsverktyg för kommuner som vill skapa en livsmiljö med infrastrukturell service på lika villkor för kvinnor och män. Jämställdhetskartan visar i vilken utsträckning en kommun erbjuder en attraktiv livsmiljö för kvinnor och män. Trygghetskartan är en interaktiv del i Jämställdhetskartan som en samarbetskommun kan aktivera. Det är ett digitalt verktyg som kan ersätta eller fungera som komplement till exempelvis trygghetsvandringar.

Ulricehamns aktivering av Trygghetskartan

Ulricehamns kommun är en av samarbetskommunerna i Jämställdhetskartan. Under hösten 2014 valde kommunen att genomföra en undersökning genom verktyget Trygghetskartan. Under en tidsperiod mellan den 1:a oktober till sista november 2014 var Trygghetskartan aktiverad för Ulricehamns kommuninvånare.

Trygghetskartan i Ulricehamn - rapport utifrån ett jämställdhetsperspektiv

Samarbete med Jämställdhetskartan

Inom ramen för samarbetet med Jämställdhetskartan ingår möjligheten att aktivera det digitala undersökningsverktyget *Trygghetskartan*. Ulricehamns kommun är den första bland föregångskommunerna som ingått i Jämställdhetskartan att aktivera verktyget. Genom ett aktivt deltagande har kommunen varit med och utformat verktyget och satt en standard för hur undersökningen genomförs.

Förberedelser inför undersökningen

Ett första möte ägde rum i Ulricehamn där Jämställdhetskartans kontaktperson bjöds in för att informera om Trygghetskartan och samtala kring hur aktiveringen av verktyget skulle kunna genomföras i kommunen. Samtalet ledde till en arbetsfördelning inom kommunen och senare utvecklades en strategi kring kommunikation av verktyget och undersökningen gentemot invånarna.

Från kommunen sida fanns det synpunkter vad gällde bland annat svarsalternativ i det formulär som deltagarna i undersökningen skulle fylla i. det var viktigt för kommunen att deltagarna kunde kryssa i alternativet "Annan" vad gäller kön (för att undvika diskriminering) och att deltagarna kunde svara anonymt (för att öka svarsfrekvensen hos vissa grupper). Deltagarna skulle dock fylla i mailadress dit ett bekräftelsemail skickades:

"Tack för dina synpunkter! Det kommer att sammanställas i en rapport och användas i arbete med att göra vår stad tryggare.

Med vänliga hälsningar
Ulricehamns kommun"

Jämställdhetskartan utformade en skiss till en lathund som kommunen kunde använda för att sprida information om verktyget bland invånarna. Kommunens kontaktpersoner för Trygghetskartan utvecklade skissen och inledde en informationskampanj ute i kommunen. Invånarna fick information och instruktioner kring hur de skulle gå tillväga för delta i undersökningen. Kommunen satsade på att nå ut till en blandad målgrupp för att få med ett så brett underlag som möjligt.

Jämställdhetskartan ordnade ett verktyg så att kommunen skulle ha möjlighet att följa undersökningen och ta del av de inkomna svaren "bakom kulisserna". Ett antal test genomfördes under september 2014, för att säkra att verktyget fungerade som det skulle.

Genomförandet av undersökningen

Under Folkhälsoveckan i Ulricehamn presenterades det att en undersökning genom Trygghetskartan skulle genomföras i kommunen. Information samt lathund med instruktioner kring Trygghetskartan lades upp på kommunens hemsida. Den 1a oktober 2014 startades undersökningen upp och kommuninvånarna kunde delta genom att klicka på en länk på kommunens hemsida såväl som på Jämställdhetskartans sida för Ulricehamn. Under tiden spreds information om verktyget och undersökningen bland invånarna, främst av kontaktpersonerna i kommunen. Personal på biblioteket, familjecentraler och Ungdomens hus fick information hur verktyget skulle användas, i syfte att de skulle kunna hjälpa personer som ville rapportera in svar på plats. Jämställdhetskartan bjöds in att presentera samarbetet i stort samt Trygghetskartan specifikt i såväl Rotary Ulricehamn som i Kommunstyrelsen.

Genom noggrann planering och ett gott samarbete mellan kommunens kontaktpersoner, Jämställdhetskartans kontaktperson och programmerare för Trygghetskartan genomfördes undersökningen från 1a oktober till 30 november 2014 utan några komplikationer.

Resultat

Undersökningen fick en oerhört god respons med **111** antal markerade platser, sträckor och områden samt **78** antal respondenter. Vi är övertygade om att det goda resultatet är en kombination av en framgångsrik informationskampanj och ett användarvänligt verktyg. Svaren visar på en viss spridning vad gäller kön och ålder vilket ger kommunen ett ganska brett underlag för jämställd planering.

Ålderskategorier

Vi valde att göra en enkel ålderskategorisering utifrån tre grupper: 0-26 år, 27-55 år och 56 år och uppåt, då vi utgår från att dessa grupper rör sig i staden och utnyttjar det offentliga rummet på ungefär liknande sett inom åldersgrupperna. Vi tyckte även att det var intressant att undersöka eventuella mönster för korsningen mellan kön och ålder. Den grupp som deltog i störst utsträckning var *kvinnor i åldern 27-55 år*, följt av män i samma åldersgrupp.

Kategorin *Annat*

Bland deltagarna som markerat *Annat* i könskategorin har ingen angett ålder. Endast en av nio markeringar har angett en mailadress, kanske är behovet av anonymitet större i denna grupp? De markerade platserna, områdena och sträckorna finns till övervägande del i centrum.

	0-26 år	27-55 år	56- uppåt	Ålder ej angivet
Kvinna	6 st	25 st	6 st	3 st

Man	2 st	17 st	9 st	1 st
Annat				9 st

Nyckelord

För varje grupp som deltagit i undersökningen (exempelvis *unga kvinnor*) har vi tagit fram ett antal nyckelord. Med hjälp av nyckelorden får vi en bild av den upplevda otryggheten inom gruppen, då de bygger på återkommande beskrivningar av otrygga platser, sträckor eller områden.

Nyckelord

	0-26 år	27-55 år	56- uppåt	Ålder ej angivet
Kvinna	Bråkigt/Stökigt Dålig eller trasig belysning Bilar kör för fort.	Mörkt Dålig belysning Otryggt Farlig väg Farlig trafik Uteblivet underhåll av vägar/vegetation Hög hastighet på trafik Separat cykel- och gångbana behövs	Dålig belysning Övergångsställe saknas	Gatubelysning saknas Mycket trafik Bilar kör för fort
Man	Dålig belysning Mörkt Farlig utfart Dålig sikt för bil Höga trafikhastigheter Övergångsställe saknas	Mörkt Dålig belysning, Mörka gångtunnlar, Dålig sikt för bil Vegetation skymmer sikt för bil Höga trafikhastigheter Mycket trafik Övergångsställen saknas Trafikfarliga vägar Otryggt Trafikregler följs inte	Höga trafikhastigheter Dålig sikt för bil Vegetation skymmer sikt för bil Övergångsställen saknas Dålig belysning Trafikregler följs inte	Vegetation stör löparspår Gammal tank/pump i vägen

Annat				Dålig belysning Dålig sikt (mörk gång- och cykelväg) Korsning med dålig sikt
--------------	--	--	--	--

Centrum/periferi

I Ulricehamns centralare delar är det blandat män och kvinnor som har fyllt i platser på Trygghetskartan. En sträcka som utmärker sig när det kommer till många markeringar är en linje längs med vattnet från Skotteksgården Camping och Stugby till rondellen norr om Ica Kvantum. Både kvinnor och män har markerat denna sträcka och bristande belysning är det som återkommer i beskrivningen. Korsningen Strandgatan och Fiskaregatan är ytterligare ett område som har fått många punktmarkeringar, av såväl kvinnor som män.

De beskrivningar som ges är att det är mycket trafik, bilar som kör fort och att det känns otryggt. Ytterligare ett område som har fått flertalet markeringar från kvinnor och män är Bogesundsgatan, där beskrivningarna är att trafiken kör fort och att övergångställen saknas.

Ett område där flest kvinnor har gett svar och beskrivningar är söder om väg 40, i området mellan Stenmurgatan och Borgmästaregatan. Beskrivningarna handlar om en skogsstig som saknar bra belysning och att underlaget/vägen är bristande under vinterhalvåret.

Ett område som endast män markerat är området kring Lassalyckans Camping, där beskrivningarna handlar om att rensa upp i vegetationen.

I områdena utanför centrum finns en geografisk spridning på svaren. De orter i periferin som har fått flest markeringar är Timmele, Rånnaväg och Hulu. I Timmele är samtliga markeringar längs väg 46, med en koncentration kring Herrljungavägen. Det är både kvinnor och män som har markerat området på kartan, med en viss övervikt av män. Det handlar framförallt om trafik med höga hastigheter, dålig sikt vid korsningar samt att det är vegetation som behöver rensas upp.

I Rånnaväg är det enbart kvinnor som har svarat, där handlar beskrivningarna om höga hastigheter i trafiken och dålig belysning.

I Hulu beskriver en man och en kvinna Ulricehamnsvägen mellan Hulu och Backa som trafikfarlig. Det efterfrågas en gång- och cykelväg mellan orterna. En kvinna har även angett en punkt i Hulu som känns mörk och otrygg.

Analys av resultat

Främst kvinnor som svarat

Utifrån vad som har framkommit i resultatdelen är det främst kvinnor som deltagit i undersökningen. Det kan bero på olika faktorer, exempelvis:

- Kvinnor upplever otrygghet i högre grad än män.

- Det är mindre problematiskt för kvinnor att uppge känslor av otrygghet än vad det är för män.
- Verktuget eller undersökningsformen är mer attraktivt för kvinnor än män.

En annan viktig faktor att ta hänsyn till är statistik från BRÅ gällande anmälda våldsbrott som visar att män är särskilt drabbade utomhus och av en obekant förövare. I Ulricehamn var 90 % (totalt 18 anmälningar) av offren för denna typ av brott män, år 2013.

Främst kvinnor och män i åldern 27-55 år har svarat

Undersökningen visade även att den åldersgrupp som deltog i störst utsträckning i undersökningen var *kvinnor i åldern 27-55 år*, samt män i samma åldergrupp. Följande frågor kan ställas:

- *Är människor i denna åldersgrupp otryggare än andra grupper?*
- *Upplever denna grupp ett större samhällsansvar, samhällsengagemang och/eller möjlighet till inflytande, i relation till andra grupper?*

Ett annat intressant resultat är att fler äldre män än äldre kvinnor har svarat på undersökningen. Kommunen bör ställa sig frågan om varför tendenserna mellan könen "byter plats" bland de äldre?

- *Är äldre män otryggare än äldre kvinnor?*
- *Är verktuget och undersökningsformen mer attraktivt för äldre män än för äldre kvinnor?*
- *Är det mindre problematiskt för äldre män att uppge känslor av otrygghet?*
- *Utnyttjar äldre kvinnor det offentliga rummet i lägre utsträckning än äldre män?*

Genusanalys

Dålig belysning, mörka eller otrygga vägar och gångar samt farlig trafik är de vanligaste beskrivningarna som deltagarna angett, oavsett kön eller ålder. Här ser vi inga tydliga skillnader mellan kvinnor, män eller annat kön. En annan vanlig beskrivning är *övergångsställe saknas*, något som män i alla ålderskategorier samt äldre kvinnor uppgett. Vi kunde urskilja en viss tendens vad gällde kvinnor och mäns perspektiv i trafiken: kvinnor utgick oftare från ett fotgängare- eller cyklist-perspektiv medan männen oftare utgick från ett bilist-perspektiv. Män uppgav oftare än kvinnor att övergångställen saknades, något som kan sägas ligga i både bilister och fotgängares intresse. Vad gäller kategorin annat kön, var likheterna med kvinna/man stora. Deltagare som angett annat kön uppgav dålig belysning samt otrygghet i trafiken både utifrån bilist- och fotgängare- samt cyklist-perspektivet.

Föreslagna åtgärder

Till största del är de åtgärdsförslag som deltagarna gett, relativt enkla och konkreta lösningar. Generellt sett så handlar merparten av beskrivningarna och åtgärdsförslagen om belysning och trafiksäkerhet. Många av svaren föreslår mer belysning, väghinder, fler övergångsställen och mer säkerhet för både bilister, cyklister och fotgängare kring trafikerade korsningar och vägar. Det är ett fåtal svar som handlar om bråkiga eller socialt otrygga miljöer, och de som förekommer ger inga förslag kring åtgärder. Det kan ändå vara viktigt för kommunen att se över dessa platser och försöka förstå bakgrunden till den otrygghet som upplevs för att komma fram till (förmodligen mer komplexa) åtgärder.

Slutsatser

Merparten av de som deltagit är kvinnor (40 st) vilket kan bero på att kvinnor känner sig otryggare, att det är mindre problematiskt för denna grupp att uppge känslor av otrygghet och/eller att verktyget bättre passar kvinnors behov. Men vi ser även att äldre män svarat i större utsträckning än äldre kvinnor och kommunen bör ställa sig frågan om varför tendenserna mellan könen "byter plats" bland de äldre? Vad får det för konsekvenser om en viss grupp känner sig särskilt otrygg?

Vad det gäller beskrivningarna av otrygghet, visar undersökningen inte på några större skillnader mellan könen. Deltagarna kopplar ofta otryggheten till dålig belysning och trafiksäkerhet, oavsett kön. Vissa tendenser kunde urskiljas vad gäller deltagarnas olika perspektiv: män utgick oftare från bilist-perspektivet, kvinnor från fotgängare- och cyklist-perspektivet medan deltagare som angett annat kön (9 svar totalt) utgick från båda perspektiven.

Undersökningen fick in minst svar från gruppen unga män (enbart 2 st) vilket kan bero på att unga män känner sig tryggare och/eller har svårare att uppge känslor av otrygghet. Våldsstatistiken visar att unga män oftare är utsatta i det offentliga rummet. Därför kan man anta att den låga svarsfrekvensen bland unga män kan kopplas till normer och förväntningar kring maskulinitet (såsom självständighet, kontroll, styrka och hårdhet). Det hade också varit intressant att titta på vilka grupper av unga män som svarat, då det kan finnas skillnader beroende på etnisk och socioekonomisk bakgrund.

Deltagarna som angett annat kön tenderar att värna om anonymiteten i större utsträckning. Med tanke på att det är en grupp som avviker från normen, finns det anledning att tro att det beror på en större utsatthet. Statistik visar också att exempelvis unga HBTQ-personer mår sämre psykiskt och är oftare utsatta för våld eller hot om våld. Därför är det viktigt att synliggöra denna grupp i undersökningen. Kommunen visar på så sätt att den tar dessa frågor på allvar.

Den främsta skillnaden mellan centrum och periferin är att markeringarna är fler i Ulricehamns centrum än de i periferin. Det finns ingen tydlig skillnad i beskrivningarna i centrum och de utanför centrum. Det som förekommer i beskrivningarna i centrum är likt de i periferin; belysning och trafiksäkerhet. De åtgärdsförslag som ges i centrum och utanför centrum är generellt sett lika varandra, då svarspersonerna efterfrågar trafiksäkerhet för både bilister samt gång- och cykeltrafikanter och bättre belysning på gång-, cykel-, och bilvägar och korsningar.

Kontaktpersoner

Jämställhetskartan & Trygghetskartan

Sarah Nilsson
Winnet Västra Götaland

031 29 64 30 / 0730 618 220

sarah.nilsson@winnet.se

Trygghetskartan, Ulricehamns kommun

Saba Khosh Khoee
Planarkitekt
Samhällsutvecklingsenheten
Ulricehamns kommun

0321-595252

saba.khoshkhoee@ulricehamn.se

Jämställdhetskartan, Ulricehamns kommun

Britt Thorell
Folkhälsoplanerare
Sektor lärande

0321-595231 / 0766-435231

britt.thorell@ulricehamn.se